

ANNEX 1: CRITERIS D'AVUACIÓ I ESTÀNDARDS D'APRENTATGE
2n BATXILLERAT (HISTÒRIA DE L'ART)

ESCENARI A

BLOC 1. ARRELS DE L'ART EUROPEU: EL LLEGAT DE L'ART CLÀSSIC

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art grec i de l'art romà i relacionar-les amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. Explica les característiques essencials de l'art grec i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.2. Defineix el concepte d'ordre arquitectònic i compara els tres ordres de l'arquitectura grega.

1.3. Descriu els diferents tipus de temple grec, amb referència a les característiques arquitectòniques i la decoració escultòrica.

1.4. Descriu les característiques del teatre grec i la funció de cada una de les parts que el compon.

1.5. Explica l'evolució de la figura humana masculina a l'escultura grega a partir del Curo d'Anàvissos, el Dorífor (Policlet) i l'Apoxiòmenos (Lisip).

1.6. Explica les característiques essencials de l'art romà i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.7. Especifica les aportacions de l'arquitectura romana en relació amb la grega.

1.8. Descriu les característiques i les funcions dels principals tipus d'edifici romans.

1.9. Compara el temple i el teatre romans amb els respectius exemples grecs.

1.10. Explica els trets principals de la ciutat romana a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.11. Especifica les innovacions de l'escultura romana en relació amb la grega.

1.12. Descriu les característiques generals dels mosaics i la pintura a Roma a partir d'una font històrica o historiogràfica.

2. Explicar la funció social de l'art grec i de l'art romà i especificar el paper exercit

per clients i artistes i les relacions entre aquests.

2.1. Especifica quins eren els principals clients de l'art grec i explica la consideració social de l'art i dels artistes.

2.2. Especifica qui era el principal client de l'art romà i explica la consideració social de l'art i dels artistes.

3. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art grec i de l'art romà aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

3.1. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques gregues: el Partenó, la tribuna de les cariàtides de l'Erectèon, el temple d'Atena Nike, el teatre d'Epidaure.

3.2. Identifica, analitza i comenta les següents escultures gregues: el Curoso d'Anàvissos, l'Auriga de Delfos, el Discòbol (Miró), el Dorífor (Policlet), una mètopa del Partenó (Fídies), Hermes amb Dionís infant (Praxíteles), l'Apoxiòmenos (Lisip), la Victòria de Samotràcia, la Venus de Milo, el fris de l'altar de Zeus a Pèrgam (detall d'Atena i Gea).

3.3. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques romanes: la Maison Carrée de Nimes, el Panteó de Roma, el teatre de Mèrida, el Colosseu de Roma, la basílica de Maxenci i de Constantí a Roma, el pont d'Alcàntara, l'aqüeducte de Segòvia, l'arc de Tit i la columna de Trajà a Roma.

3.4. Identifica, analitza i comenta les següents escultures romanes: l'August de Prima Porta, l'estàtua eqüestre de Marc Aureli, el relleu de l'arc de Tit (detall dels soldats amb el canelobre i altres objectes del temple de Jerusalem), el relleu de la columna de Trajà.

4. Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.

4.1. Elabora un treball de recerca sobre Fídies.

4.2. Elabora un treball de recerca sobre el debat referent a l'autoria grega o romana del grup escultòric de Laocoont i els seus fills.

5. Respectar les obres artístiques de l'antiguitat grecoromana i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni escàs i insubstituïble que cal conservar.

5.1. Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants d'art antic que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.

6. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 2. NAIXEMENT DE LA TRADICIÓ ARTÍSTICA OCCIDENTAL: L'ART MEDIEVAL

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art medieval i relacionar cada un dels estils d'aquest període amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. Explica les característiques essencials de l'art paleocristià i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.2. Descriu l'origen, les característiques i la funció de la basílica paleocristiana.

1.3. Descriu les característiques i la funció dels baptisteris, els mausoleus i els martyriums paleocristians i de cada una de les parts que els conformen.

1.4. Explica l'evolució de la pintura i el mosaic a l'art paleocristià, amb especial referència a la iconografia.

1.5. Explica les característiques essencials de l'art bizantí a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.6. Explica l'arquitectura bizantina a través de l'església de Santa Sofia de Constantinoble.

1.7. Descriu les característiques del mosaic bizantí i dels temes iconogràfics del Pantocràtor, la Mare de Déu i la deisi, així com la influència que exerceixen en l'art occidental.

1.8. Defineix el concepte d'art preromànic i especifica les manifestacions d'aquest estil a Espanya.

1.9. Identifica les obres següents i les classifica raonadament segons l'estil: San Pedro de la Nave (Zamora), Santa María del Naranco (Oviedo) i San Miguel de la Escalada (Lleó).

1.10. Descriu les característiques generals de l'art romànic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.11. Descriu les característiques i la funció de les esglésies i els monestirs en l'art

romànic.

1.12. *Explica les característiques de l'escultura i la pintura romàniques, amb especial referència a la iconografia.*

1.13. *Describeix les característiques generals de l'art gòtic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.*

1.14. *Describeix les característiques i l'evolució de l'arquitectura gòtica i especifica els canvis que introdueix respecte de la romànica.*

1.15. *Explica les característiques i l'evolució de l'arquitectura gòtica a Espanya.*

1.16. *Describeix les característiques i l'evolució de l'escultura gòtica i especifica les diferències tipològiques, formals i iconogràfiques que presenta respecte de l'escultura romànica.*

1.17. *Reconeix i explica les innovacions de la pintura de Giotto i del Trecento italià respecte de la pintura romànica i bizantina.*

1.18. *Explica les innovacions de la pintura flamenca del segle XV i esmenta algunes obres dels principals representants d'aquest estil.*

1.19. *Explica les característiques generals de l'art islàmic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.*

1.20. *Describeix els trets essencials de la mesquita i el palau islàmics.*

1.21. *Explica l'evolució de l'art hispanomusulmà.*

1.22. *Explica les característiques de l'art mudèjar i especifica, amb exemples d'obres concretes, les diferències entre el mudèjar popular i el cortesà.*

2. Explicar la funció social de l'art medieval i especificar el paper exercit per clients i artistes i les relacions entre aquests.

2.1. *Especificar les relacions entre els artistes i els clients de l'art romànic.*

2.2. *Especificar les relacions entre els artistes i els clients de l'art gòtic i com varien aquestes relacions respecte del romànic.*

3. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art medieval aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

3.1. *Identifica, analitza i comenta el mosaic del festeig de l'emperadriu Teodora a San Vitale de Ravenna.*

3.2. *Identifica, analitza i comenta les obres arquitectòniques romàniques següents: Sant Vicenç de Cardona, San Martín de Frómista, la catedral de Santiago de Compostel·la.*

3.3. *Identifica, analitza i comenta les escultures romàniques següents: el dubte de sant Tomàs en un angle del claustre de Santo Domingo de Silos (Burgos), el judici final al timpà de Santa Fe de Concas (França), el sant sopar del capitell historiat del claustre de San Juan de la Peña (Osca), el pòrtic de la Glòria de la catedral de Santiago de Compostel·la.*

3.4. *Identifica, analitza i comenta les pintures murals romàniques següents: la volta de l'anunciació als pastors al panteó reial de San Isidoro de Lleó; l'absis de Sant Climent de Taüll (Lleida).*

3.5. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques gòtiques: la façana occidental de la catedral de Reims, l'interior de la planta superior de la Sainte Chapelle de París, la façana occidental i l'interior de la catedral de Lleó, l'interior de la catedral de Barcelona, l'interior de l'església de San Juan de los Reyes, a Toledo.*

3.6. *Identifica, analitza i comenta les escultures gòtiques següents: el grup de l'anunciació i la visitació de la catedral de Reims, el timpà de la portada del Sarmantal de la catedral de Burgos, el retaule de Gil de Siloé a la cartoixa de Miraflores (Burgos).*

3.7. *Identifica, analitza i comenta les pintures gòtiques següents: escena de la fugida a Egipte de Giotto, a la capella Scrovegni, de Pàdua; El matrimoni Arnolfini, de Jan van Eyck; El davallament de la creu, de Rogier van der Weyden; El jardí de les delícies, del Bosch.*

3.8. *Identifica, analitza i comenta les obres hispanomusulmanes següents: la mesquita de Còrdova; el palau de l'Aljaferia de Saragossa; la Giralda de Sevilla; l'Alhambra de Granada.*

4. *Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.*

4.1. *Elabora un treball de recerca sobre el tractament iconogràfic i el significat de la visió apocalíptica de Crist i el judici final en l'art medieval.*

5. *Respectar les obres de l'art medieval i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.*

5.1. *Explica la importància de l'art romànic al Camí de Sant Jaume.*

5.2. *Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants d'art medieval que es conserven a les Illes Balears.*

6. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 3. DESENVOLUPAMENT I EVOLUCIÓ DE L'ART EUROPEU AL MÓN CONTEMPORANI

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art de l'edat moderna, des del Renaixement fins al segle XVIII, i relacionar cada un dels estils amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. Explica les característiques essencials i la periodització del Renaixement italià a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.2. Especifica les característiques de l'arquitectura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.

1.3. Especifica les característiques de l'escultura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.

1.4. Especifica les característiques de la pintura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.

1.5. Compara la pintura italiana del Quattrocento amb la dels pintors gòtics flamencs contemporanis.

1.6. Explica la peculiaritat de la pintura veneciana del Cinquecento i esmenta els artistes més representatius.

1.7. Especifica les característiques peculiars del Renaixement espanyol i el compara amb l'italià.

1.8. Describeu l'evolució de l'arquitectura renaixentista espanyola.

1.9. Explica la peculiaritat de l'escultura renaixentista espanyola.

1.10. Explica les característiques de la pintura d'El Greco a través d'algunes de les seves obres més representatives.

1.11. Explica les característiques essencials del barroc.

- 1.12. *Especifica les diferències entre la concepció barroca de l'art i la renaixentista.*
- 1.13. *Compara l'arquitectura barroca amb la renaixentista.*
- 1.14. *Explica les característiques generals de l'urbanisme barroc.*
- 1.15. *Compara l'escultura barroca amb la renaixentista a través de la representació que fan de David Miquel Àngel i Bernini.*
- 1.16. *Describeu les característiques generals de la pintura barroca i especifica les diferències entre l'Europa catòlica i la protestant.*
- 1.17. *Distingeix i caracteritza les grans tendències de la pintura barroca a Itàlia i els principals representants.*
- 1.18. *Especifica les peculiaritats de la pintura barroca flamenca i holandesa.*
- 1.19. *Explica les característiques de l'urbanisme barroc a Espanya i l'evolució de l'arquitectura durant el segle XVII.*
- 1.20. *Explica les característiques de la imatgeria barroca espanyola del segle XVII i compara l'escola castellana amb l'andalusa.*
- 1.21. *Explica les característiques generals de la pintura espanyola del segle XVII.*
- 1.22. *Describeu les característiques i l'evolució de la pintura de Velázquez a través d'algunes de les seves obres més significatives.*
- 1.23. *Explica el segle XVIII com una època de coexistència de vells i nous estils artístics en un context històric de canvis profunds.*
- 1.24. *Compara el barroc tardà i el rococó i especifica la diferent concepció de la vida i l'art que representen un estil i l'altre.*
- 1.25. *Explica les raons de l'aparició del neoclassicisme i les característiques generals d'aquest estil en arquitectura, escultura i pintura.*
- 1.26. *Comenta l'escultura neoclàssica a través de l'obra de Canova.*
- 1.27. *Especifica les possibles coincidències entre el neoclassicisme i el Romanticisme a la pintura de David.*
- 1.28. *Distingeix el corrent tradicional del classicista de l'arquitectura barroca espanyola del segle XVIII.*
- 1.29. *Explica la figura de Salzillo com a darrer representant de la imatgeria*

religiosa espanyola en fusta policromada.

2. Explicar la funció social de l'art i especificar el paper exercit per mecenes, acadèmies, clients i artistes i les relacions entre aquests.

2.1. Descriu la pràctica del mecenatge al Renaixement italià i les noves reivindicacions dels artistes en relació amb el seu reconeixement social i la naturalesa de la seva tasca.

2.2. Descriu el paper exercit per les acadèmies al segle XVIII a tot Europa, en particular, pel Saló de París.

3. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art de l'edat moderna aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

3.1. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del Renaixement italià: la cúpula de Santa Maria del Fiore i l'interior de l'església de San Lorenzo, ambdues a Florència i obra de Brunelleschi; el palau Mèdici-Riccardi, de Michelozzo, a Florència; la façana de Santa Maria Novella i del palau Rucellai, ambdós a Florència i obra d'Alberti; el temple de San Pietro in Montorio, de Bramante, a Roma; la cúpula i el projecte de planta de Sant Pere del Vaticà, de Miquel Àngel; Il Gesù, a Roma, de Giacomo della Porta i Vignola; Villa Capra (La Rotonda), de Palladio, a Vicenza,.

3.2. Identifica, analitza i comenta les següents escultures del Renaixement italià: el primer plafó de les portes del Paradís (de la creació del món a l'expulsió del Paradís), de Ghiberti; el David i el Gattamelata, de Donatello; la Pietat del Vaticà, el David i les tombes dels Mèdici, de Miquel Àngel; El rapte de les sabines, de Giambologna.

3.3. Identifica, analitza i comenta les següents pintures del Renaixement italià: El tribut de la moneda i la Trinitat, de Masaccio; l'Anunciació del convent de San Marco, a Florència, de Fra Angelico; la Mare de Déu del duc d'Urbino, de Piero della Francesca; La Mare de Déu de les roques, El Sant Sopar i La Gioconda, de Leonardo da Vinci; l'Escola d'Atenes, de Rafael; la volta i el judici final de la Capella Sixtina, de Miquel Àngel; La tempesta, de Giorgione; la Venus d'Urbino i Carles V a Mühlberg, de Ticià; El lavatori dels peus, d'Il Tintoretto; les Noces de Canà, d'Il Veronese.

3.4. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del Renaixement espanyol: la façana de la Universitat de Salamanca; el palau de Carles V a l'Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; el monestir de San Lorenzo d'El Escorial, de Juan de Herrera.

3.5. *Identifica, analitza i comenta les següents obres escultòriques del Renaixement espanyol: el Sacrifici d'Isaac del retaule de San Benito de Valladolid, d'Alonso Berruguete; el Sant Enterrament, de Juan de Juni.*

3.6. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures d'El Greco: L'espoliació, La Santa Lliga o l'Adoració del nom de Jesús, El martiri de sant Maurici, L'enterrament del senyor d'Orgaz, L'adoració dels pastors, El cavaller de la mà al pit.*

3.7. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del barroc europeu del segle XVII: la façana de Sant Pere del Vaticà, de Carlo Maderno; la columnata de la plaça de Sant Pere del Vaticà, de Bernini; San Carlo alle Quattro Fontane, a Roma, de Borromini; el palau de Versalles, de Le Vau, J. H. Mansart i Le Nôtre.*

3.8. *Identifica, analitza i comenta les següents escultures de Bernini: David, Apol·lo i Dafne, l'Èxtasi de Santa Teresa, la càtedra de Sant Pere.*

3.9. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures del barroc europeu del segle XVII: la Vocació de sant Mateu i La mort de la Mare de Déu, de Caravaggio; El triomf de Bacus i Ariadna, a la volta del palau Farnese, a Roma, d'Annibale Carracci; l'Adoració del nom de Jesús, a la volta d'Il Gesù, a Roma, de Gaulli (Il Baciccia); l'Adoració dels Reis, Les tres gràcies i El jardí de l'amor, de Rubens; La lliçió d'anatomia del doctor Tulp i la Ronda de nit, de Rembrandt.*

3.10. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del barroc espanyol del segle XVII: la plaça Major de Madrid, de Juan Gómez de Mora; el retaule de San Esteban de Salamanca, de José Benito Churriguera.*

3.11. *Identifica, analitza i comenta les següents escultures del barroc espanyol del segle XVII: la Pietat de Gregorio Fernández, la Immaculada del faristol, d'Alonso Cano; Magdalena penitent, de Pedro de Mena.*

3.12. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures del barroc espanyol del segle XVII: El martiri de sant Felip, El somni de Jacob i El lesionat, de Ribera; la Natura morta del Museu del Prado, de Zurbarán; L'aiguader de Sevilla, Els borratxos, La farga de Vulcà, La rendició de Breda, El príncep Baltasar Carles a cavall, La Venus del mirall, Las Meninas i Les filoses, de Velázquez; La Sagrada Família de l'ocellet, La Inmaculada d'El Escorial, Els Nens de la petxina i Nens jugant als daus, de Murillo.*

3.13. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del segle XVIII: la façana de l'hospici de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; la façana de l'Obradoiro de la catedral de Santiago de Compostel·la, de Casas i Novoa; el Palau Reial de Madrid, de Juvara i Sacchetti; el Panteó de París, de*

Soufflot; el Museu del Prado, de Juan de Villanueva, a Madrid.

3.14. Identifica, analitza i comenta les següents obres escultòriques del segle XVIII: L'oració a l'hort, de Salzillo; Eros i Psique i Paulina Bonaparte, de Canova.

3.15. Identifica, analitza i comenta les següents obres de David: El jurament dels Horacis i La mort de Marat.

4. Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.

4.1. Elabora un treball de recerca sobre el procés de construcció de la nova basílica de Sant Pere del Vaticà al llarg dels segles XVI i XVII.

5. Respectar les obres de l'art de l'edat moderna i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.

5.1. Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres d'art més rellevants dels segles XVI al XVIII que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.

6. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 4. EL SEGLE XIX: L'ART D'UN MÓN EN TRANSFORMACIÓ

1. Analitzar l'obra de Goya i identificar-hi els trets propis dels corrents de la seva època i els que anticipen diverses avantguardes posteriors.

1.1. Analitza l'evolució de l'obra de Goya com a pintor i gravador des que arriba a la cort fins al seu exili final a Bordeus.

1.2. Compara la visió de Goya en les sèries de gravats Els capritxos i Els disbarats o proverbis.

2. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'arquitectura, l'escultura i la pintura del segle XIX i relacionar cada un dels estils amb els seus respectius contextos històrics i culturals.

2.1. Descriu les característiques i l'evolució de l'arquitectura del ferro al segle XIX en relació amb els avenços i les necessitats de la revolució industrial.

2.2. *Explica les diferències entre enginyers i arquitectes a la primera meitat del segle XIX.*

2.3. *Explica les característiques del neoclassicisme arquitectònic durant l'imperi de Napoleó.*

2.4. *Explica les característiques de l'historicisme en arquitectura i com evoluciona cap a l'eclecticisme.*

2.5. *Explica les característiques i les principals tendències de l'arquitectura modernista.*

2.6. *Especifica les aportacions de l'escola de Chicago a l'arquitectura.*

2.7. *Describeu les característiques i els objectius de les remodelacions urbanes de París, Barcelona i Madrid a la segona meitat del segle XIX.*

2.8. *Describeu les característiques del Romanticisme en pintura i distingeix entre el Romanticisme de la línia d'Ingres i el Romanticisme del color de Géricault i Delacroix.*

2.9. *Compara les visions romàntiques del paisatge a Constable i Turner.*

2.10. *Explica el realisme i l'aparició d'aquest estil en el context dels canvis socials i culturals de mitjan segle XIX.*

2.11. *Compara el realisme amb el Romanticisme.*

2.12. *Describeu les característiques generals de l'impressionisme i el neoimpressionisme.*

2.13. *Defineix el concepte de postimpressionisme i especifica les aportacions de Cézanne i Van Gogh com a precursors dels grans corrents artístics del segle XX.*

2.14. *Explica el simbolisme de final del segle XIX com a reacció davant el realisme i l'impressionisme.*

2.15. *Relaciona la producció i l'academicisme dominants a l'escultura del segle XIX amb les transformacions que tenen lloc a les ciutats (monuments commemoratius a places, parcs i avingudes i escultures funeràries als nous cementiris).*

2.16. *Explica les característiques de la renovació escultòrica empresa per Rodin.*

3. *Explicar l'evolució cap a la independència dels artistes respecte als clients i especificar el paper exercit per les acadèmies, els salons, les galeries privades i els*

marxants.

3.1. Explica els canvis que es produeixen al segle XIX en les relacions entre artistes i clients, referits a la pintura.

4. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art del segle XIX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

4.1. Identifica, analitza i comenta les següents obres de Goya: El para-sol, La família de Carles IV, El dos de maig(o La càrrega dels mamelucs), Els afusellaments del tres de maig; Desastre núm. 15 ("I no hi ha remei") de la sèrie Els desastres de la guerra; Saturn devorant un fill i La lletera de Bordeus.

4.2. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques: el temple de la Magdalena, a París, de Vignon; el Parlament de Londres, de Barry i Pugin; l'Auditorium de Chicago, de Sullivan i Adler; la torre Eiffel, a París; el temple de la Sagrada Família, a Barcelona, de Gaudí.

4.3. Identifica, analitza i comenta les següents pintures del segle XIX: El bany turc, d'Ingres; El rai de la Medusa, de Géricault; La llibertat guiant el poble, de Delacroix; El carro de fenc, de Constable; Pluja, vapor i velocitat, de Turner; L'enterrament d'Ornans, de Courbet; L'àngelus, de Millet; Dinar sobre l'herba, de Manet; Impressió, sol naixent i la sèrie sobre la catedral de Rouen, de Monet; Le Moulin de la Galette, de Renoir; Una tarda de diumenge a l'illa de la Grande Jatte, de Seurat; Jugadors de cartes i Pomes i taronges, de Cézanne; La nit estelada i El segador, de Van Gogh; Visió després del sermó i El mercat (Ta matete), de Gauguin.

4.4. Identifica, analitza i comenta les següents obres de Rodin: El pensador i Els burgesos de Calais.

5. Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.

5.1. Elabora un treball de recerca sobre les exposicions universals del segle XIX i la importància que tenen des del punt de vista arquitectònic.

5.2. Elabora un treball de recerca sobre la influència de la fotografia i el gravat japonès en el desenvolupament de l'impressionisme, amb referències a obres concretes.

6. Respectar les obres de l'art del segle XIX i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.

6.1. Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants de l'art del segle XIX que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.

7. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 7 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 5. LA RUPTURA DE LA TRADICIÓ: L'ART A LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de les avantguardes artístiques de la primera meitat del segle XX i relacionar cada una de les avantguardes amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. Defineix el concepte d'avantguarda artística en relació amb el ritme accelerat de canvis en la societat de l'època i la llibertat creativa dels artistes iniciada la centúria anterior

1.2. Descriu l'origen i les característiques del fauvisme.

1.3. Descriu el procés de gestació i les característiques del cubisme i distingeix el cubisme analític del sintètic.

1.4. Descriu l'ideari i els principis bàsics del futurisme.

1.5. Identifica els antecedents de l'expressionisme al segle XIX, explica les característiques generals i especifica les diferències entre els grups alemanys Die Brücke i Der Blaue Reiter.

1.6. Descriu el procés de gestació i les característiques de la pintura abstracta, distingeix el vessant cromàtic i el geomètric i especifica alguns dels corrents més significatius, com el suprematisme rus o el neoplasticisme.

1.7. Descriu les característiques del dadaisme com a actitud provocadora en un context de crisi.

1.8. Explica l'origen, les característiques i els objectius del surrealisme.

1.9. Explica la importància dels pintors espanyols Picasso, Miró i Dalí en el desenvolupament de les avantguardes artístiques.

1.10. Explica la renovació temàtica, tècnica i formal de l'escultura a la primera meitat del segle XX i distingeix les obres que estan relacionades amb les avantguardes pictòriques i les que utilitzen recursos o llenguatges independents.

1.11. Explica el procés de configuració i els trets essencials del moviment modern en

arquitectura.

1.12. Especifica les aportacions de l'arquitectura orgànica al moviment modern.

2. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art de la primera meitat del segle XX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

2.1. Identifica, analitza i comenta les obres següents: L'alegria de viure, de Matisse; Les senyoretes del carrer d'Avinyó, Retrat d'Ambroise Vollard, Natura morta amb cadira de reixeta i Guernica, de Picasso; La ciutat que emergeix, de Boccioni; El crit, de Munch; El carrer, de Kirchner; Lírica i Sobre blanc II, de Kandinsky; Quadrat negre, de Malevitx; Composició II, de Mondrian; L.H.O.O.Q., de Duchamp; L'elefant de les Cèlebes, d'Ernst; La clau dels camps, de Magritte; El carnaval d'Arlequí i Dones i ocells a la llum de la lluna, de Miró; El joc lúgubre i La persistència de la memòria, de Dalí.

2.2. Identifica, analitza i comenta les obres escultòriques següents: El profeta, de Gargallo; Formes úniques de continuïtat a l'espai, de Boccioni; Font, de Duchamp; Dona pentinant-se davant un mirall, de Julio González; Mademoiselle Pogany I, de Brancusi; Llagosta, nansa i cua de peix, de Calder; Figura repenjada, d'Henry Moore.

2.3. Identifica, analitza i comenta les obres arquitectòniques següents: edifici de la Bauhaus a Dessau (Alemanya), de Gropius; el pavelló d'Alemanya a Barcelona, de Mies van der Rohe; Ville Savioie, a Poissy (França), de Le Corbusier; Casa Kaufman (Casa de la Cascada), de Frank Lloyd Wright.

3. Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.

3.1. Elabora un treball de recerca sobre el GATEPAC (Grupo de Arquitectos y Técnicos Españoles para el Progreso de la Arquitectura Contemporánea).

4. Respectar les manifestacions de l'art de la primera meitat del segle XX i valorar-ne la importància com a expressió de la profunda renovació del llenguatge artístic en el qual se sosté la llibertat creativa actual.

4.1. Selecciona una obra arquitectònica, una escultura o una pintura de la primera meitat del segle XX de les existents a la pròpia comunitat autònoma i justifica l'elecció.

5. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 5 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 6. LA UNIVERSALITZACIÓ DE L'ART DES DE LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art des de la segona meitat del segle XX i emmarcar-les en les noves relacions entre clients, artistes i públic que caracteritzen el món actual.

1.1. Explica el paper exercit en el procés d'universalització de l'art pels mitjans de comunicació de masses i les exposicions i fires internacionals d'art.

1.2. Explica les raons de la pervivència i la difusió internacional del moviment modern en arquitectura.

1.3. Distingeix i descriu les característiques d'altres tendències arquitectòniques al marge del moviment modern o estil internacional, en particular el high tech, l'arquitectura postmoderna i la desconstrucció.

1.4. Explica i compara l'informalisme europeu i l'expressionisme abstracte nord-americà.

1.5. Explica l'abstracció postpictòrica.

1.6. Explica el minimalisme.

1.7. Explica l'art cinètic i l'art òptic (op art).

1.8. Explica l'art conceptual.

1.9. Explica l'art pobre (arte povera).

1.10. Distingeix i explica alguns dels principals corrents figuratius: art pop, nova figuració i hiperrealisme.

1.11. Explica en què consisteixen les següents manifestacions d'art no durador: happening, art corporal (body art) i art natura (land art).

1.12. Descriu els plantejaments generals de la postmodernitat referida a les arts plàstiques.

2. Explicar el desenvolupament i l'extensió dels nous sistemes visuals, com la fotografia, el cinema, la televisió, el cartellisme o el còmic, i especificar la manera com combinen diversos llenguatges expressius.

2.1. *Explica breument el desenvolupament dels nous sistemes visuals i les característiques del llenguatge expressiu que empren: fotografia, cartellisme, cinema, còmic, produccions televisives, videoart, art per ordinador.*

3. Descriure les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies i explicar quins efectes tenen tant per a la creació artística com per a la difusió de l'art.

3.1. *Especifica les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies per a la creació artística i per a la difusió de l'art.*

4. Identificar la presència de l'art en la vida quotidiana i distingir els àmbits molt diversos en els quals es manifesta.

4.1. *Defineix el concepte de cultura visual de masses i en descriu els trets essencials.*

4.2. *Identifica l'art en els diferents àmbits de la vida quotidiana.*

5. Explicar què és el patrimoni mundial de la UNESCO i descriure'n l'origen i la finalitat.

5.1. *Explica l'origen del patrimoni mundial de la UNESCO i els objectius que persegueix.*

6. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art creades a partir de la segona meitat del segle XX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

6.1. *Identifica, analitza i comenta les obres següents: l'Unité d'Habitation a Marsella, de Le Corbusier; el Seagram Building, a Nova York, de Mies van der Rohe i Philip Johnson; el Museu Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; el Teatre de l'Òpera de Sydney, de J. Utzon; el Centre Pompidou de París, de R. Piano i R. Rogers; l'AT & T Building, a Nova York, de Philip Johnson; el Museu Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.*

6.2. *Identifica (l'autor i el corrent artístic, no necessàriament el títol), analitza i comenta les obres següents: Pintura (Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia de Madrid), de Tàpies; Crit núm. 7, d'Antonio Saura; One: number 31, 1950, de J. Pollock; Ctesiphon III, de F. Stella; Equivalent VIII, de Carl André; Horta 200, de Vasarely; Una i tres cadires, de J. Kosuth; Iglú amb arbre, de Mario Merz; Marilyn Monroe (serigrafia de 1967), d'A. Warhol; El papa que crida (estudi a partir del retrat del papa Innocenci X), de Francis Bacon; La Gran Via madrilenya el 1974, d'Antonio López.*

7. Respectar les manifestacions de l'art de tots els temps i valorar-les com a patrimoni cultural heretat que s'ha de conservar i transmetre a les generacions

futures.

7.1. Elabora un treball de recerca relacionat amb els béns artístics d'Espanya inscrits en el catàleg del patrimoni mundial de la UNESCO.

8. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 8 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

ESCENARI C

BLOC 1. ARRELS DE L'ART EUROPEU: EL LLEGAT DE L'ART CLÀSSIC

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art grec i de l'art romà i relacionar-les amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. Explica les característiques essencials de l'art grec i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.2. Defineix el concepte d'ordre arquitectònic i compara els tres ordres de l'arquitectura grega.

1.3. Descriu els diferents tipus de temple grec, amb referència a les característiques arquitectòniques i la decoració escultòrica.

1.4. Descriu les característiques del teatre grec i la funció de cada una de les parts que el compon.

1.5. Explica l'evolució de la figura humana masculina a l'escultura grega a partir del Curoso d'Anàvissos, el Dorífor (Policlet) i l'Apoxiòmenos (Lisip).

1.6. Explica les característiques essencials de l'art romà i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.7. Especifica les aportacions de l'arquitectura romana en relació amb la grega.

1.8. Descriu les característiques i les funcions dels principals tipus d'edifici romans.

1.9. Compara el temple i el teatre romans amb els respectius exemples grecs.

1.10. Explica els trets principals de la ciutat romana a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.11. *Especifica les innovacions de l'escultura romana en relació amb la grega.*

1.12. *Describeu les característiques generals dels mosaics i la pintura a Roma a partir d'una font històrica o historiogràfica.*

2. **Explicar la funció social de l'art grec i de l'art romà i especificar el paper exercit per clients i artistes i les relacions entre aquests.**

2.1. *Especifica quins eren els principals clients de l'art grec i explica la consideració social de l'art i dels artistes.*

2.2. *Especifica qui era el principal client de l'art romà i explica la consideració social de l'art i dels artistes.*

3. **Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art grec i de l'art romà aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).**

3.1. **Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques gregues: el Partenó, la tribuna de les cariàtides de l'Erectèon, el temple d'Atena Nike, el teatre d'Epidaure.**

3.2. *Identifica, analitza i comenta les següents escultures gregues: el Curoc d'Anàvissos, l'Auriga de Delfos, el Discòbol (Miró), el Dorífor (Policlet), una mètopa del Partenó (Fídies), Hermes amb Dionís infant (Praxíteles), l'Apoxiòmenos (Lisip), la Victòria de Samotràcia, la Venus de Milo, el fris de l'altar de Zeus a Pèrgam (detall d'Atena i Gea).*

3.3. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques romanes: la Maison Carrée de Nimes, el Panteó de Roma, el teatre de Mèrida, el Colosseu de Roma, la basílica de Maxenci i de Constantí a Roma, el pont d'Alcàntara, l'aqüeducte de Segòvia, l'arc de Tit i la columna de Trajà a Roma.*

3.4. *Identifica, analitza i comenta les següents escultures romanes: l'August de Prima Porta, l'estàtua eqüestre de Marc Aureli, el relleu de l'arc de Tit (detall dels soldats amb el canelobre i altres objectes del temple de Jerusalem), el relleu de la columna de Trajà.*

4. *Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.*

4.1. *Elabora un treball de recerca sobre Fídies.*

4.2. *Elabora un treball de recerca sobre el debat referent a l'autoria grega o romana del grup escultòric de Laocoont i els seus fills.*

5. Respectar les obres artístiques de l'antiguitat grecoromana i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni escàs i insubstituïble que cal conservar.

5.1. *Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants d'art antic que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.*

6. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 2. NAIXEMENT DE LA TRADICIÓ ARTÍSTICA OCCIDENTAL: L'ART MEDIEVAL

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art medieval i relacionar cada un dels estils d'aquest període amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. *Explica les característiques essencials de l'art paleocristià i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.*

1.2. *Describeu l'origen, les característiques i la funció de la basílica paleocristiana.*

1.3. *Describeu les característiques i la funció dels baptisteris, els mausoleus i els martyriums paleocristians i de cada una de les parts que els conformen.*

1.4. *Explica l'evolució de la pintura i el mosaic a l'art paleocristià, amb especial referència a la iconografia.*

1.5. *Explica les característiques essencials de l'art bizantí a partir de fonts històriques o historiogràfiques.*

1.6. *Explica l'arquitectura bizantina a través de l'església de Santa Sofia de Constantinoble.*

1.7. *Describeu les característiques del mosaic bizantí i dels temes iconogràfics del Pantocràtor, la Mare de Déu i la deisi, així com la influència que exerceixen en l'art occidental.*

1.8. *Defineix el concepte d'art preromànic i especifica les manifestacions d'aquest estil a Espanya.*

1.9. *Identifica les obres següents i les classifica raonadament segons l'estil: San*

Pedro de la Nave (Zamora), Santa María del Naranco (Oviedo) i San Miguel de la Escalada (Lleó).

1.10. Descriu les característiques generals de l'art romànic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.11. Descriu les característiques i la funció de les esglésies i els monestirs en l'art romànic.

1.12. Explica les característiques de l'escultura i la pintura romàniques, amb especial referència a la iconografia.

1.13. Descriu les característiques generals de l'art gòtic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.14. Descriu les característiques i l'evolució de l'arquitectura gòtica i especifica els canvis que introdueix respecte de la romànica.

1.15. Explica les característiques i l'evolució de l'arquitectura gòtica a Espanya.

1.16. Descriu les característiques i l'evolució de l'escultura gòtica i especifica les diferències tipològiques, formals i iconogràfiques que presenta respecte de l'escultura romànica.

1.17. Reconeix i explica les innovacions de la pintura de Giotto i del Trecento italià respecte de la pintura romànica i bizantina.

1.18. Explica les innovacions de la pintura flamenca del segle XV i esmenta algunes obres dels principals representants d'aquest estil.

1.19. Explica les característiques generals de l'art islàmic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.

1.20. Descriu els trets essencials de la mesquita i el palau islàmics.

1.21. Explica l'evolució de l'art hispanomusulmà.

1.22. Explica les característiques de l'art mudèjar i especifica, amb exemples d'obres concretes, les diferències entre el mudèjar popular i el cortesà.

2. Explicar la funció social de l'art medieval i especificar el paper exercit per clients i artistes i les relacions entre aquests.

2.1. Especifica les relacions entre els artistes i els clients de l'art romànic.

2.2. Especifica les relacions entre els artistes i els clients de l'art gòtic i com varien aquestes relacions respecte del romànic.

3. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art medieval aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

3.1. Identifica, analitza i comenta el mosaic del festeig de l'emperadriu Teodora a San Vitale de Ravenna.

3.2. Identifica, analitza i comenta les obres arquitectòniques romàniques següents: Sant Vicenç de Cardona, San Martín de Frómista, la catedral de Santiago de Compostel·la.

3.3. Identifica, analitza i comenta les escultures romàniques següents: el dubte de sant Tomàs en un angle del claustre de Santo Domingo de Silos (Burgos), el judici final al timpà de Santa Fe de Concas (França), el sant sopar del capitell historiat del claustre de San Juan de la Peña (Osca), el pòrtic de la Glòria de la catedral de Santiago de Compostel·la.

3.4. Identifica, analitza i comenta les pintures murals romàniques següents: la volta de l'anunciació als pastors al panteó reial de San Isidoro de Lleó; l'absis de Sant Climent de Taüll (Lleida).

3.5. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques gòtiques: la façana occidental de la catedral de Reims, l'interior de la planta superior de la Sainte Chapelle de París, la façana occidental i l'interior de la catedral de Lleó, l'interior de la catedral de Barcelona, l'interior de l'església de San Juan de los Reyes, a Toledo.

3.6. Identifica, analitza i comenta les escultures gòtiques següents: el grup de l'anunciació i la visitació de la catedral de Reims, el timpà de la portada del Sarmantal de la catedral de Burgos, el retaule de Gil de Siloé a la cartoixa de Miraflores (Burgos).

3.7. Identifica, analitza i comenta les pintures gòtiques següents: escena de la fugida a Egipte de Giotto, a la capella Scrovegni, de Pàdua; El matrimoni Arnolfini, de Jan van Eyck; El davallament de la creu, de Rogier van der Weyden; El jardí de les delícies, del Bosch.

3.8. Identifica, analitza i comenta les obres hispanomusulmanes següents: la mesquita de Còrdova; el palau de l'Aljaferia de Saragossa; la Giralda de Sevilla; l'Alhambra de Granada.

4. Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.

4.1. Elabora un treball de recerca sobre el tractament iconogràfic i el significat de

la visió apocalíptica de Crist i el judici final en l'art medieval.

5. Respectar les obres de l'art medieval i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.

5.1. *Explica la importància de l'art romànic al Camí de Sant Jaume.*

5.2. *Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants d'art medieval que es conserven a les Illes Balears.*

6. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 3. DESENVOLUPAMENT I EVOLUCIÓ DE L'ART EUROPEU AL MÓN CONTEMPORANI

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art de l'edat moderna, des del Renaixement fins al segle XVIII, i relacionar cada un dels estils amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. *Explica les característiques essencials i la periodització del Renaixement italià a partir de fonts històriques o historiogràfiques.*

1.2. *Especifica les característiques de l'arquitectura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.*

1.3. *Especifica les característiques de l'escultura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.*

1.4. *Especifica les característiques de la pintura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.*

1.5. *Compara la pintura italiana del Quattrocento amb la dels pintors gòtics flamencs contemporanis.*

1.6. *Explica la peculiaritat de la pintura veneciana del Cinquecento i esmenta els artistes més representatius.*

1.7. *Especifica les característiques peculiars del Renaixement espanyol i el compara amb l'italià.*

1.8. *Describeu l'evolució de l'arquitectura renaixentista espanyola.*

1.9. *Explica la peculiaritat de l'escultura renaixentista espanyola.*

1.10. *Explica les característiques de la pintura d'El Greco a través d'algunes de les seves obres més representatives.*

1.11. *Explica les característiques essencials del barroc.*

1.12. *Especifica les diferències entre la concepció barroca de l'art i la renaixentista.*

1.13. *Compara l'arquitectura barroca amb la renaixentista.*

1.14. *Explica les característiques generals de l'urbanisme barroc.*

1.15. *Compara l'escultura barroca amb la renaixentista a través de la representació que fan de David Miquel Àngel i Bernini.*

1.16. *Describeu les característiques generals de la pintura barroca i especifica les diferències entre l'Europa catòlica i la protestant.*

1.17. *Distingeix i caracteritza les grans tendències de la pintura barroca a Itàlia i els principals representants.*

1.18. *Especifica les peculiaritats de la pintura barroca flamenca i holandesa.*

1.19. *Explica les característiques de l'urbanisme barroc a Espanya i l'evolució de l'arquitectura durant el segle XVII.*

1.20. *Explica les característiques de la imatgeria barroca espanyola del segle XVII i compara l'escola castellana amb l'andalusa.*

1.21. *Explica les característiques generals de la pintura espanyola del segle XVII.*

1.22. *Describeu les característiques i l'evolució de la pintura de Velázquez a través d'algunes de les seves obres més significatives.*

1.23. *Explica el segle XVIII com una època de coexistència de vells i nous estils artístics en un context històric de canvis profunds.*

1.24. *Compara el barroc tardà i el rococó i especifica la diferent concepció de la vida i l'art que representen un estil i l'altre.*

1.25. *Explica les raons de l'aparició del neoclassicisme i les característiques generals d'aquest estil en arquitectura, escultura i pintura.*

1.26. *Comenta l'escultura neoclàssica a través de l'obra de Canova.*

1.27. *Especifica les possibles coincidències entre el neoclassicisme i el*

Romanticisme a la pintura de David.

1.28. *Distingeix el corrent tradicional del classicista de l'arquitectura barroca espanyola del segle XVIII.*

1.29. *Explica la figura de Salzillo com a darrer representant de la imatgeria religiosa espanyola en fusta policromada.*

2. **Explicar la funció social de l'art i especificar el paper exercit per mecenes, acadèmies, clients i artistes i les relacions entre aquests.**

2.1. **Describeu la pràctica del mecenatge al Renaixement italià i les noves reivindicacions dels artistes en relació amb el seu reconeixement social i la naturalesa de la seva tasca.**

2.2. *Describeu el paper exercit per les acadèmies al segle XVIII a tot Europa, en particular, pel Saló de París.*

3. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art de l'edat moderna aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

3.1. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del Renaixement italià: la cúpula de Santa Maria del Fiore i l'interior de l'església de San Lorenzo, ambdues a Florència i obra de Brunelleschi; el palau Mèdici-Riccardi, de Michelozzo, a Florència; la façana de Santa Maria Novella i del palau Rucellai, ambdós a Florència i obra d'Alberti; el temple de San Pietro in Montorio, de Bramante, a Roma; la cúpula i el projecte de planta de Sant Pere del Vaticà, de Miquel Àngel; Il Gesù, a Roma, de Giacomo della Porta i Vignola; Villa Capra(La Rotonda), de Palladio, a Vicenza,.*

3.2. *Identifica, analitza i comenta les següents escultures del Renaixement italià: el primer plafó de les portes del Paradís (de la creació del món a l'expulsió del Paradís), de Ghiberti; el David i el Gattamelata, de Donatello; la Pietat del Vaticà, el David i les tombes dels Mèdici, de Miquel Àngel; El rapte de les sabines, de Giambologna.*

3.3. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures del Renaixement italià: El tribut de la moneda i la Trinitat, de Masaccio; l'Anunciació del convent de San Marco, a Florència, de Fra Angelico; la Mare de Déu del duc d'Urbino, de Piero della Francesca; La Mare de Déu de les roques, El Sant Sopar i La Gioconda, de Leonardo da Vinci; l'Escola d'Atenes, de Rafael; la volta i el judici final de la Capella Sixtina, de Miquel Àngel; La tempesta, de Giorgione; la Venus d'Urbino i Carles V a Mühlberg, de Ticià; El lavatori dels peus, d'Il Tintoretto; les Noces de Canà, d'Il Veronese.*

3.4. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del Renaixement espanyol: la façana de la Universitat de Salamanca; el palau de Carles V a l'Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; el monestir de San Lorenzo d'El Escorial, de Juan de Herrera.*

3.5. *Identifica, analitza i comenta les següents obres escultòriques del Renaixement espanyol: el Sacrifici d'Isaac del retaule de San Benito de Valladolid, d'Alonso Berruguete; el Sant Enterrament, de Juan de Juni.*

3.6. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures d'El Greco: L'espoliació, La Santa Lliga o l'Adoració del nom de Jesús, El martiri de sant Maurici, L'enterrament del senyor d'Orgaz, L'adoració dels pastors, El cavaller de la mà al pit.*

3.7. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del barroc europeu del segle XVII: la façana de Sant Pere del Vaticà, de Carlo Maderno; la columnata de la plaça de Sant Pere del Vaticà, de Bernini; San Carlo alle Quattro Fontane, a Roma, de Borromini; el palau de Versalles, de Le Vau, J. H. Mansart i Le Nôtre.*

3.8. *Identifica, analitza i comenta les següents escultures de Bernini: David, Apol·lo i Dafne, l'Èxtasi de Santa Teresa, la càtedra de Sant Pere.*

3.9. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures del barroc europeu del segle XVII: la Vocació de sant Mateu i La mort de la Mare de Déu, de Caravaggio; El triomf de Bacus i Ariadna, a la volta del palau Farnese, a Roma, d'Annibale Carracci; l'Adoració del nom de Jesús, a la volta d'Il Gesù, a Roma, de Gaulli (Il Baciccia); l'Adoració dels Reis, Les tres gràcies i El jardí de l'amor, de Rubens; La lliçó d'anatomia del doctor Tulp i la Ronda de nit, de Rembrandt.*

3.10. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del barroc espanyol del segle XVII: la plaça Major de Madrid, de Juan Gómez de Mora; el retaule de San Esteban de Salamanca, de José Benito Churriguera.*

3.11. *Identifica, analitza i comenta les següents escultures del barroc espanyol del segle XVII: la Pietat de Gregorio Fernández, la Immaculada del faristol, d'Alonso Cano; Magdalena penitent, de Pedro de Mena.*

3.12. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures del barroc espanyol del segle XVII: El martiri de sant Felip, El somni de Jacob i El lesionat, de Ribera; la Natura morta del Museu del Prado, de Zurbarán; L'aiguader de Sevilla, Els borratxos, La farga de Vulcà, La rendició de Breda, El príncep Baltasar Carles a cavall, La Venus del mirall, Las Meninas i Les filoses, de Velázquez; La Sagrada Família de l'ocellet, La Inmaculada d'El Escorial, Els Nens de la petxina i Nens jugant als daus, de Murillo.*

3.13. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del segle XVIII: la façana de l'hospici de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; la façana de l'Obradoiro de la catedral de Santiago de Compostel·la, de Casas i Novoa; el Palau Reial de Madrid, de Juvara i Sacchetti; el Panteó de París, de Soufflot; el Museu del Prado, de Juan de Villanueva, a Madrid.*

3.14. *Identifica, analitza i comenta les següents obres escultòriques del segle XVIII: L'oració a l'hort, de Salzillo; Eros i Psique i Paulina Bonaparte, de Canova.*

3.15. *Identifica, analitza i comenta les següents obres de David: El jurament dels Horacis i La mort de Marat.*

4. *Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.*

4.1. *Elabora un treball de recerca sobre el procés de construcció de la nova basílica de Sant Pere del Vaticà al llarg dels segles XVI i XVII.*

5. **Respectar les obres de l'art de l'edat moderna i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.**

5.1. *Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres d'art més rellevants dels segles XVI al XVIII que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.*

6. **Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.**

El criteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 4. EL SEGLE XIX: L'ART D'UN MÓN EN TRANSFORMACIÓ

1. **Analitzar l'obra de Goya i identificar-hi els trets propis dels corrents de la seva època i els que anticipen diverses avantguardes posteriors.**

1.1. **Analitza l'evolució de l'obra de Goya com a pintor i gravador des que arriba a la cort fins al seu exili final a Bordeus.**

1.2. **Compara la visió de Goya en les sèries de gravats Els capritxos i Els disbarats o proverbis.**

2. **Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'arquitectura, l'escultura i la pintura del segle XIX i relacionar cada un dels**

estils amb els seus respectius contextos històrics i culturals.

2.1. *Describeu les característiques i l'evolució de l'arquitectura del ferro al segle XIX en relació amb els avenços i les necessitats de la revolució industrial.*

2.2. *Explica les diferències entre enginyers i arquitectes a la primera meitat del segle XIX.*

2.3. *Explica les característiques del neoclassicisme arquitectònic durant l'imperi de Napoleó.*

2.4. *Explica les característiques de l'historicisme en arquitectura i com evoluciona cap a l'eclecticisme.*

2.5. *Explica les característiques i les principals tendències de l'arquitectura modernista.*

2.6. *Especifica les aportacions de l'escola de Chicago a l'arquitectura.*

2.7. *Describeu les característiques i els objectius de les remodelacions urbanes de París, Barcelona i Madrid a la segona meitat del segle XIX.*

2.8. *Describeu les característiques del Romanticisme en pintura i distingeix entre el Romanticisme de la línia d'Ingres i el Romanticisme del color de Géricault i Delacroix.*

2.9. *Compara les visions romàntiques del paisatge a Constable i Turner.*

2.10. *Explica el realisme i l'aparició d'aquest estil en el context dels canvis socials i culturals de mitjan segle XIX.*

2.11. *Compara el realisme amb el Romanticisme.*

2.12. *Describeu les característiques generals de l'impressionisme i el neoimpressionisme.*

2.13. *Defineix el concepte de postimpressionisme i especifica les aportacions de Cézanne i Van Gogh com a precursors dels grans corrents artístics del segle XX.*

2.14. *Explica el simbolisme de final del segle XIX com a reacció davant el realisme i l'impressionisme.*

2.15. *Relaciona la producció i l'academicisme dominants a l'escultura del segle XIX amb les transformacions que tenen lloc a les ciutats (monuments commemoratius a places, parcs i avingudes i escultures funeràries als nous cementiris).*

2.16. *Explica les característiques de la renovació escultòrica empresa per Rodin.*

3. **Explicar l'evolució cap a la independència dels artistes respecte als clients i especificar el paper exercit per les acadèmies, els salons, les galeries privades i els marxants.**

3.1. *Explica els canvis que es produeixen al segle XIX en les relacions entre artistes i clients, referits a la pintura.*

4. **Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art del segle XIX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).**

4.1. *Identifica, analitza i comenta les següents obres de Goya: El para-sol, La família de Carles IV, El dos de maig(o La càrrega dels mamelucs), Els afusellaments del tres de maig; Desastre núm. 15 ("I no hi ha remei") de la sèrie Els desastres de la guerra; Saturn devorant un fill i La lletera de Bordeus.*

4.2. *Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques: el temple de la Magdalena, a París, de Vignon; el Parlament de Londres, de Barry i Pugin; l'Auditorium de Chicago, de Sullivan i Adler; la torre Eiffel, a París; el temple de la Sagrada Família, a Barcelona, de Gaudí.*

4.3. *Identifica, analitza i comenta les següents pintures del segle XIX: El bany turc, d'Ingres; El rai de la Medusa, de Géricault; La llibertat guiant el poble, de Delacroix; El carro de fenc, de Constable; Pluja, vapor i velocitat, de Turner; L'enterrament d'Ornans, de Courbet; L'àngelus, de Millet; Dinar sobre l'herba, de Manet; Impressió, sol naixent i la sèrie sobre la catedral de Rouen, de Monet; Le Moulin de la Galette, de Renoir; Una tarda de diumenge a l'illa de la Grande Jatte, de Seurat; Jugadors de cartes i Pomes i taronges, de Cézanne; La nit estelada i El segador, de Van Gogh; Visió després del sermó i El mercat (Ta matete), de Gauguin.*

4.4. *Identifica, analitza i comenta les següents obres de Rodin: El pensador i Els burgesos de Calais.*

5. *Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.*

5.1. *Elabora un treball de recerca sobre les exposicions universals del segle XIX i la importància que tenen des del punt de vista arquitectònic.*

5.2. *Elabora un treball de recerca sobre la influència de la fotografia i el gravat japonès en el desenvolupament de l'impressionisme, amb referències a obres concretes.*

6. Respectar les obres de l'art del segle XIX i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.

6.1. *Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants de l'art del segle XIX que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.*

7. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 7 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 5. LA RUPTURA DE LA TRADICIÓ: L'ART A LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de les avantguardes artístiques de la primera meitat del segle XX i relacionar cada una de les avantguardes amb els respectius contextos històrics i culturals.

1.1. *Defineix el concepte d'avantguarda artística en relació amb el ritme accelerat de canvis en la societat de l'època i la llibertat creativa dels artistes iniciada la centúria anterior*

1.2. *Describeu l'origen i les característiques del fauvisme.*

1.3. *Describeu el procés de gestació i les característiques del cubisme i distingeix el cubisme analític del sintètic.*

1.4. *Describeu l'ideari i els principis bàsics del futurisme.*

1.5. *Identifica els antecedents de l'expressionisme al segle XIX, explica les característiques generals i especifica les diferències entre els grups alemanys Die Brücke i Der Blaue Reiter.*

1.6. *Describeu el procés de gestació i les característiques de la pintura abstracta, distingeix el vessant cromàtic i el geomètric i especifica alguns dels corrents més significatius, com el suprematisme rus o el neoplasticisme.*

1.7. *Describeu les característiques del dadaisme com a actitud provocadora en un context de crisi.*

1.8. *Explica l'origen, les característiques i els objectius del surrealisme.*

1.9. *Explica la importància dels pintors espanyols Picasso, Miró i Dalí en el desenvolupament de les avantguardes artístiques.*

1.10. Explica la renovació temàtica, tècnica i formal de l'escultura a la primera meitat del segle XX i distingeix les obres que estan relacionades amb les avantguardes pictòriques i les que utilitzen recursos o llenguatges independents.

1.11. Explica el procés de configuració i els trets essencials del moviment modern en arquitectura.

1.12. Especifica les aportacions de l'arquitectura orgànica al moviment modern.

2. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art de la primera meitat del segle XX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

2.1. Identifica, analitza i comenta les obres següents: L'alegria de viure, de Matisse; Les senyorettes del carrer d'Avinyó, Retrat d'Ambroise Vollard, Natura morta amb cadira de reixeta i Guernica, de Picasso; La ciutat que emergeix, de Boccioni; El crit, de Munch; El carrer, de Kirchner; Lírica i Sobre blanc II, de Kandinsky; Quadrat negre, de Malevitx; Composició II, de Mondrian; L.H.O.O.Q., de Duchamp; L'elefant de les Cèlebes, d'Ernst; La clau dels camps, de Magritte; El carnaval d'Arlequí i Dones i ocells a la llum de la lluna, de Miró; El joc lúgubre i La persistència de la memòria, de Dalí.

2.2. Identifica, analitza i comenta les obres escultòriques següents: El profeta, de Gargallo; Formes úniques de continuïtat a l'espai, de Boccioni; Font, de Duchamp; Dona pentinant-se davant un mirall, de Julio González; Mademoiselle Pogany I, de Brancusi; Llagosta, nansa i cua de peix, de Calder; Figura repenjada, d'Henry Moore.

2.3. Identifica, analitza i comenta les obres arquitectòniques següents: edifici de la Bauhaus a Dessau (Alemanya), de Gropius; el pavelló d'Alemanya a Barcelona, de Mies van der Rohe; Ville Savioie, a Poissy (França), de Le Corbusier; Casa Kaufman (Casa de la Cascada), de Frank Lloyd Wright.

3. Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.

3.1. Elabora un treball de recerca sobre el GATEPAC (Grupo de Arquitectos y Técnicos Españoles para el Progreso de la Arquitectura Contemporánea).

4. Respectar les manifestacions de l'art de la primera meitat del segle XX i valorar-ne la importància com a expressió de la profunda renovació del llenguatge artístic en el qual se sosté la llibertat creativa actual.

4.1. Selecciona una obra arquitectònica, una escultura o una pintura de la primera meitat del segle XX de les existents a la pròpia comunitat autònoma i justifica

l'elecció.

5. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 5 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 6. LA UNIVERSALITZACIÓ DE L'ART DES DE LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX

1. Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art des de la segona meitat del segle XX i emmarcar-les en les noves relacions entre clients, artistes i públic que caracteritzen el món actual.

1.1. Explica el paper exercit en el procés d'universalització de l'art pels mitjans de comunicació de masses i les exposicions i fires internacionals d'art.

1.2. Explica les raons de la pervivència i la difusió internacional del moviment modern en arquitectura.

1.3. Distingeix i descriu les característiques d'altres tendències arquitectòniques al marge del moviment modern o estil internacional, en particular el high tech, l'arquitectura postmoderna i la desconstrucció.

1.4. Explica i compara l'informalisme europeu i l'expressionisme abstracte nord-americà.

1.5. Explica l'abstracció postpictòrica.

1.6. Explica el minimalisme.

1.7. Explica l'art cinètic i l'art òptic (op art).

1.8. Explica l'art conceptual.

1.9. Explica l'art pobre (arte povera).

1.10. Distingeix i explica alguns dels principals corrents figuratius: art pop, nova figuració i hiperrealisme.

1.11. Explica en què consisteixen les següents manifestacions d'art no durador: happening, art corporal (body art) i art natura (land art).

1.12. Descriu els plantejaments generals de la postmodernitat referida a les arts plàstiques.

2. Explicar el desenvolupament i l'extensió dels nous sistemes visuals, com la fotografia, el cinema, la televisió, el cartellisme o el còmic, i especificar la manera com combinen diversos llenguatges expressius.

2.1. Explica breument el desenvolupament dels nous sistemes visuals i les característiques del llenguatge expressiu que empren: fotografia, cartellisme, cinema, còmic, produccions televisives, videoart, art per ordinador.

3. Descriure les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies i explicar quins efectes tenen tant per a la creació artística com per a la difusió de l'art.

3.1. Especifica les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies per a la creació artística i per a la difusió de l'art.

4. Identificar la presència de l'art en la vida quotidiana i distingir els àmbits molt diversos en els quals es manifesta.

4.1. Defineix el concepte de cultura visual de masses i en descriu els trets essencials.

4.2. Identifica l'art en els diferents àmbits de la vida quotidiana.

5. Explicar què és el patrimoni mundial de la UNESCO i descriure'n l'origen i la finalitat.

5.1. Explica l'origen del patrimoni mundial de la UNESCO i els objectius que persegueix.

6. Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art creades a partir de la segona meitat del segle XX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).

6.1. Identifica, analitza i comenta les obres següents: l'Unité d'Habitation a Marsella, de Le Corbusier; el Seagram Building, a Nova York, de Mies van der Rohe i Philip Johnson; el Museu Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; el Teatre de l'Òpera de Sydney, de J. Utzon; el Centre Pompidou de París, de R. Piano i R. Rogers; l'AT & T Building, a Nova York, de Philip Johnson; el Museu Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.

6.2. Identifica (l'autor i el corrent artístic, no necessàriament el títol), analitza i comenta les obres següents: Pintura (Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia de Madrid), de Tàpies; Crit núm. 7, d'Antonio Saura; One: number 31, 1950, de J. Pollock; Ctesiphon III, de F. Stella; Equivalent VIII, de Carl André; Horta 200, de Vasarely; Una i tres cadires, de J. Kosuth; Iglú amb arbre, de Mario Merz; Marilyn Monroe (serigrafia de 1967), d'A. Warhol; El papa que crida (estudi a partir del retrat del papa Innocenci X), de Francis Bacon; La Gran Via madrilenya el 1974,

d'Antonio López.

7. Respectar les manifestacions de l'art de tots els temps i valorar-les com a patrimoni cultural heretat que s'ha de conservar i transmetre a les generacions futures.

7.1. Elabora un treball de recerca relacionat amb els béns artístics d'Espanya inscrits en el catàleg del patrimoni mundial de la UNESCO.

8. Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.

El criteri d'avaluació núm. 8 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.